

دانشگاه اراک

عنوان

انزوا، عزلت و تنهایی در دیوان شهریار

(با توجه به نظریه‌های روانشناسی و جایگاه تنهایی در عرفان)

استاد راهنما :

استاد مشاور :

پژوهشگر :

چکیده

محمد حسین بهجت تبریزی متخلص به شهریار یکی از شاعران بزرگ و مطرح در ادبیات معاصر ایران است که بعلت پرآوازه بودن وی در ایران و در خارج از کشور که آثارش از جمله منظومه‌ی زیبایی «حیدر بابایه سلام» وی به چندین زبان دنیا بعلت فولکوریک بودنش ترجمه شده است و چون در بین واحدهای درسی دانشگاهی اهمیت چندانی به آثار شهریار داده نشده است بنابراین در این رساله سعی شده است که زوایای زندگی وی بالاخص از بعد تنهایی و انزوا طلبی و دلایل موثر در آن مورد بررسی و کنکاش قرار بگیرد. روش کار به این صورت است که: ابتدا انزوا طلبی و تنهایی از دیدگاه علم روانشناسی و نظریه‌های روانشناسان در ارتباط با تنهایی و عزلت‌گزینی مورد بررسی قرار گرفته است که آیا گوشه‌گیری و منزوی شدن یک بیماری است یا خیر؟ سپس با بررسی جایگاه تنهایی در عرفان و جنبه‌های مختلف مثبت آن جهت خودسازی و سیر در درون خویش برای نیل به خودشناسی و فواید مختلف آن سخن به میان آمده است. پس از بررسی مقوله‌ی تنهایی در دو حوزه روانشناسی و عرفان؛ در فصل سوم بطور مفصل دلایل موثر در تنهایی و انزوا طلبی شهریار مورد نقد و بررسی قرار گرفته است که با یک نتیجه‌گیری کلی دلیل فردی، اجتماعی و سیاسی بطور واضح در گوشه‌گیری شهریار و دوری جستن وی از مردم و اجتماع و فرو رفتن در خود از اهمیت بیشتری برخوردار بوده است.

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول	۴
الف : مفاهیم و کلیات	۴
۱- تنهایی ، انزوا و عزلت (تعریف ، اقسام و انواع)	۵
۲- نظریه‌های روانشناسی و دیدگاه روانشناسان	۸
۳- آیا تنهایی بیماری است ؟	۱۳
۴- رابطه‌ی اعتیاد و تنهایی	۱۶
۵- جایگاه تنهایی در عرفان	۱۹
۶- خلوت‌گزینی مذهبی و غیر مذهبی	۲۶
ب: دلایل ظهور تنهایی	۳۴
۱- دلایل فردی	۳۴
۲- دلایل اجتماعی	۳۵
۳- دلایل سیاسی	۳۸
ج: فواید تنهایی	۴۰
۱- بالندگی و شکوفایی معنوی	۴۱
۲- سیر در درون	۴۴
- پی‌نوشت‌ها	۴۶
فصل دوم : نگاهی به زندگی شهریار	۵۰
۱- زندگی‌نامه شهریار	۵۱

۵۲	۲- نبوغ شهری شهریار
۵۶	۳- در گیر و دار عشق
۵۸	۴- شکست درعشق و ترک تحصیل
۶۴	۵- بازگشت به دامن طبیعت
۶۹	۶- گفته‌های دیگران درباره شهریار
۸۴	- پی‌نوشت‌ها
۸۵	فصل سوم : بررسی دلایل تنهایی ،انزوا و عزلت در دیوان شهریار
۸۶	الف: دلایل فردی
۸۶	۱- عشق و عاشقی
۸۸	۲- ناکامی در عشق و پافشاری در آن
۹۲	۳- روی آوردن به اعتیاد
۹۴	۴- گرایش به عرفان
۱۰۰	ب: دلایل اجتماعی
۱۰۰	۱- مهاجرت به تهران جهت ادامه‌ی تحصیل و دوری از خانواده
۱۰۱	۲- ناملایمات زندگی شهری و انتقادات تند وشدید مغرضان
۱۱۱	۳- گوشه‌گیری ودوری جستن از مردم
۱۱۴	۴- احاطه درغم و اندوه
۱۱۶	۵- مرگ دوستان و خویشاوندان
۱۳۰	ج: دلایل سیاسی
۱۳۱	۱- استبداد رضا خانی و ایجاد خوف و خفقان در کشور
۱۳۳	۲- حبس
۱۳۶	۳- تبعید
۱۴۳	پی‌نوشت‌ها
۱۴۵	د: در قاف عزلت و تنهایی
۱۴۸	فهرست منابع و مآخذ